

Utkast/Forslag Planprogram revisjon

KPA Gratangen

1. Kort forklart	1
1.1. Kommuneplanen	1
1.2. Planprogrammet	2
1.3. Planområdet	2
2. Mål og føringer for planarbeidet	4
2.1. Nasjonale føringer	4
2.2. Regionale føringer	5
2.3. Kommunale føringer	6
2.3.1. Forankring i kommunal planstrategi	6
2.3.2. Kommuneplanens samfunnsdel 2017–2029	6
3. Hovedtema for planarbeidet	8
3.1. Sentrumsutvikling, bolig og fritidsbolig	8
3.1.2. Sentrumsutvikling	9
3.1.2. Bolig	10
3.1.3. Fritidsbolig	10
3.2. Næring (land, sjø og havn)	11
3.2.2 Land	13
3.2.3 Sjø og Havn	13
3.3. Reiseliv, friluftsliv, natur- og kulturmiljø	14
3.3.1. Reiseliv og friluftsliv	14
3.3.2. Natur- og kulturmiljø	15
4. Planprosess	17
4.1. Fremdrift	17
4.2. Medvirkning	17
4.3. Innspill	18
5. Konsekvensutredning og ROS-analyse	19
5.1. Konsekvensutredning	19
5.2. Risiko og sårbarhetsanalyse	21

1. Kort forklart

1.1. Kommuneplanen

Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Gjennom samfunnsdelen fastsettes kommunens visjon og satsingsområder for videre utvikling av kommunen. I arealdelen konkretiseres de føringene i samfunnsdelen som gir konsekvenser for arealbruken. Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i 2017.

Gjeldende arealdel ble vedtatt i 2010 og det er behov for oppdatering av denne. Kommunestyret fastsetter, gjennom vedtak av kommuneplanens arealdel, hva som er tillatt arealbruk og hvilke restriksjoner som gjelder, gjennom plankart, utfyllende bestemmelser og retningslinjer og en planbeskrivelse. Arealdelen er juridisk bindende og det overordnede styringsdokumentet for arealpolitikken i kommunen.

Kystområdene ivaretas gjennom Kystplan for Midt- og Sør-Troms. Kystsoneplanen er et viktig virkemiddel for å styre utviklingen i sjø og balansere forholdet mellom de ulike interessene og denne vil fortsatt være gjeldende. Kommuneplanens arealdel vil derfor kun ta for seg landområdene, men må sees i sammenheng med arealbruk i sjø.

Arealdelen og kystsoneplanen skal gi forutsigbarhet for videre planlegging og saksbehandling. På denne måten sikres utbyggere, innbyggere og andre aktører kunnskap om hvordan kommunens arealutvikling og vern skal være i årene som kommer.

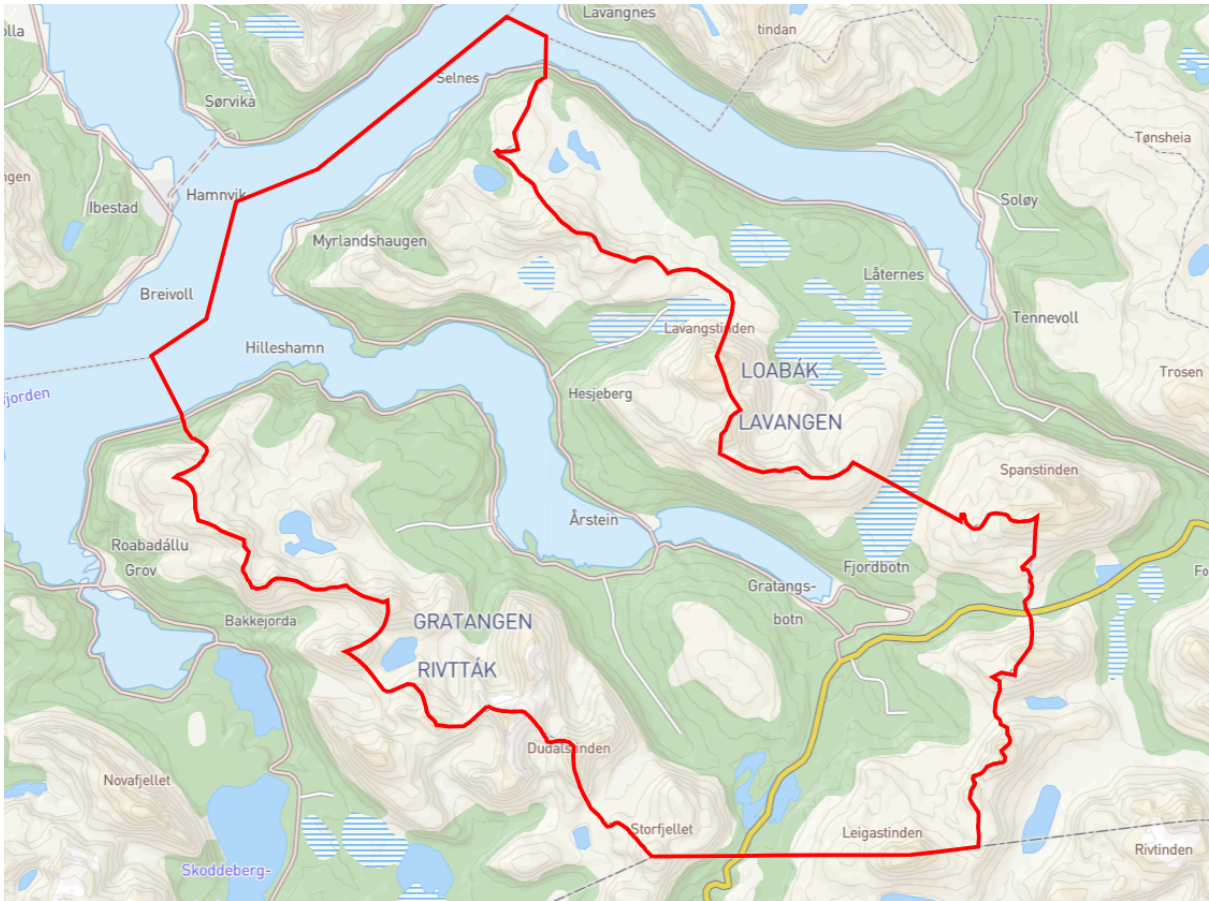
1.2. Planprogrammet

Dette dokumentet er et planprogram for arbeid med revisjon av kommuneplanens arealdel. Planprogrammet er ikke et planforslag, men en beskrivelse av hvordan kommunen vil legge opp planarbeidet og føringer for planen. Planprogrammet viser viktige temaer for planarbeidet, utredningsbehov og hvordan det skal legges til rette for medvirkning. Planprogrammet legges på offentlig høring og offentlig ettersyn i 6 uker før det fastsettes endelig av kommunestyret.

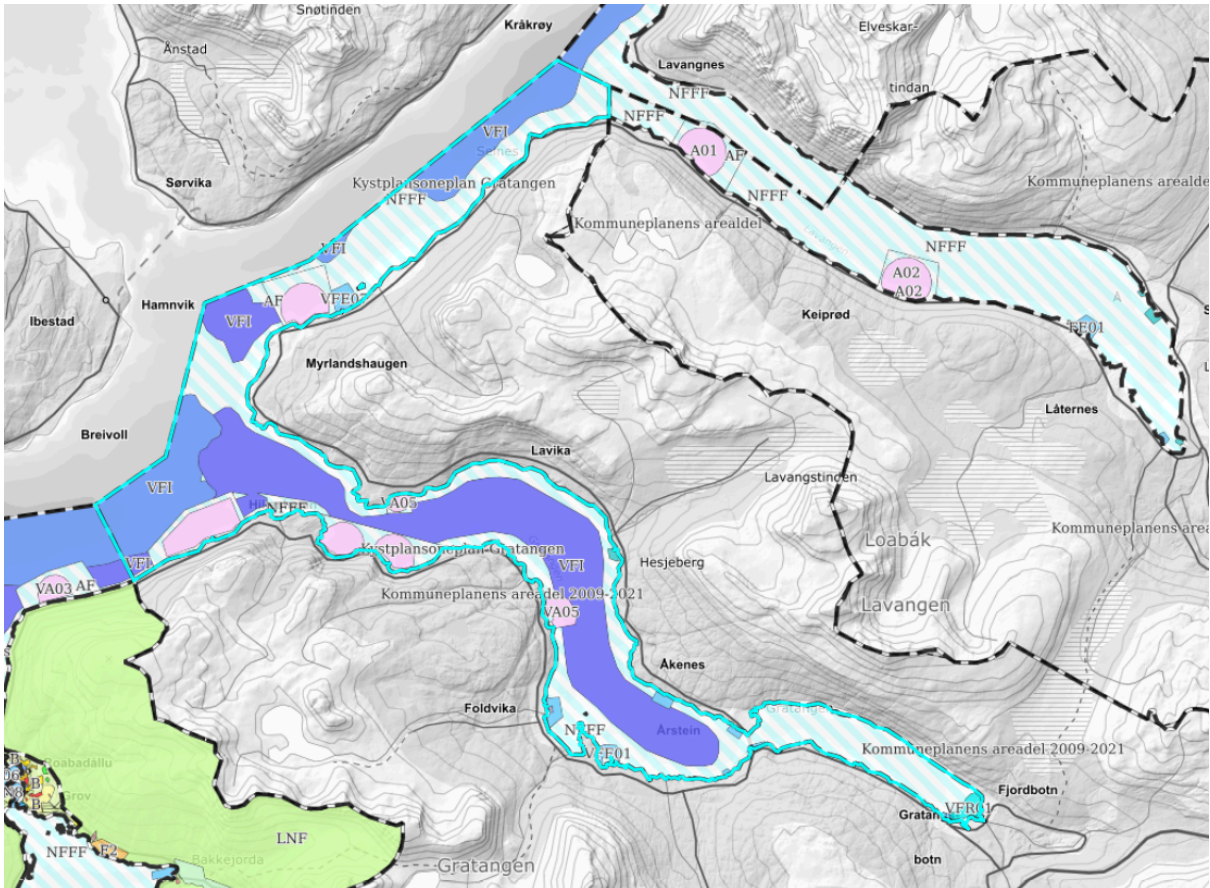
1.3. Planområdet

Gratangen kommune ligger i Troms fylke. Kommunen er kjent for sin vakre natur, som inkluderer fjord, fjell og skogsområder. Kommunen ligger langs Gratangsfjorden og har et variert landskap som spenner fra kystområder til høyfjellsområder. Gratangen kommune har et areal på rundt 300 kvadratkilometer. Det er 1062 innbyggere i kommunen (4. kvartal 2025 SSB). Årstein er administrasjonssenteret i kommunen med rundt 200 innbyggere.

Planområdet for ny arealdel vil omfatte hele landarealet i kommunen, men avgrensning mot kystsoneplanen må vurderes der det er hensiktsmessig.

Planområdet for kommuneplanens arealdel for Gratangen

Planområdet for kystsonenplanen er markert med blå linje

2. Mål og føringer for planarbeidet

2.1. Nasjonale føringer

Kommuneplanarbeidet i Gratangen foregår innenfor rammer satt av statlige myndigheter. Regjeringen presenterer hvert fjerde år dokumentet Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, som legges til grunn for planleggingen i innværende valgperiode.

For perioden 2023-2027 vektlegger regjeringen at planleggingen skal bidra til å løse samfunnsutfordringer knyttet til natur, klima og demografi. Sentrale utfordringer inkluderer behovet for redusert klimagassutslipp, bevaring av naturmangfold, håndtering av en aldrende befolkning og tilpasning til et klima i endring. Nasjonale forventninger er strukturert rundt fem hovedtemaer:

- Samordning og samarbeid i planleggingen
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraftig verdiskapning
- Klima, natur og miljø for fremtiden
- Samfunnsikkerhet og beredskap

Utover de nasjonale forventningene legges lover, statlige planretningslinjer (SPR) og rikspolitiske retningslinjer (RPR) til grunn for planarbeidet. Disse gir føringer for hvordan nasjonale interesser skal ivaretas i den kommunale planleggingen:

Statlige planretningslinjer (SPR) og rikspolitiske retningslinjer (RPR):

- SPR for arealbruk og mobilitet (2025)
- SPR for klima og energi (2024)
- SPR for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen (2021)
- RPR for å styrke barn og unges interesser i planleggingen (1995)
- RPR for vernede vassdrag (1994)

Nasjonale planer og strategier:

- Nasjonal transportplan (NTP) 2025-2036
- Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet på vei 2026-2029
- Nasjonal jordvernstrategi (2023)

2.2. Regionale føringer

Regionale myndigheter har ansvar for å samordne den regionale utviklingen og arealforvaltningen på tvers av kommunegrensene. Regionale planer og strategier er retningsgivende for den kommunale planleggingen og danner grunnlag for regionale myndigheters vurdering av innsigelser til kommuneplanens arealdel.

Regional planstrategi for Troms 2025-2028: *Sammen for et bærekraftig fylke* gjør rede for viktige utviklingstrekk og utfordringer i regionen. Strategien vurderer langsiktige utviklingsmuligheter og fastsetter hvilke spørsmål som skal følges opp gjennom videre regional planlegging. De langsiktige utviklingsmålene og innsatsområdene for fylket er:

- Trygghet og sikkerhet
- Utdanning og kompetanse
- Et skapende Troms
- Bo- og blilyst
- Knytte Troms tettere sammen.

Følgende regionale planer og strategier legges til grunn for arbeidet med kommuneplanen:

Regionale strategier

Disse strategiene angir den overordnede politiske retningen og prioriterte innsatsområder for fylket:

- Regional planstrategi for Troms 2025-2028: Sammen for et bærekraftig fylke
- Strategi for næringsutvikling i Troms 2023-2028
- Reiselivsstrategi for Troms og Finnmark 2023-2032
- Mineralstrategi for Nord-Norge 2019-
- Regionalt næringsprogram for landbruket i Troms og Finnmark 2019-2025
- Matstrategi for Troms og Finnmark 2020-2025
- Hydrogen Arktis - Strategier for hydrogensatsing i Troms og Finnmark 2021-

Regionale planer

Disse planene inneholder føringer og retningslinjer for ulike sektorer og arealbruk:

- Fylkesplan for Troms 2014-2025
- Regional transportplan for Troms 2022-2033
- Regional plan for landbruk i Troms 2014-2025
- Regional vannforvaltningsplan for vannregion Troms 2022-2027
- Regional plan for handel og service i Troms 2016-2025
- Regional næringsplan for Midt- Troms 2024-2028
- Temaplan landbruk Midt- Troms 2024-2028

2.3. Kommunale føringer

2.3.1. Forankring i kommunal planstrategi

I tråd med plan- og bygningsloven § 10-1 har kommunestyret vedtatt Kommunal planstrategi 2025-2027. Planstrategien er kommunens overordnede verktøy for å prioritere planoppgaver i valgperioden, basert på oversikt og analyse av kommunens utfordringer knyttet til samfunnsutvikling, arealbruk og miljø.

En sentral prioritet i gjeldende planstrategi er revisjon av kommuneplanens arealdel 2009-2021. Revisjon av arealdelen er begrunnet i behovet for en dagsaktuell og fremtidsrettet arealforvaltning, forankret i et oppdatert planverk som støtter opp under målene i kommuneplanens samfunnsdel 2017-2029.

Dette planprogrammet legger rammene for det videre arbeidet med revisjonen av kommuneplanens arealdel, og fastsetter formålet med planarbeidet, opplegget for medvirking og behovet for utredninger

2.3.2. Kommuneplanens samfunnsdel 2017–2029

Kommuneplanens samfunnsdel (2017-2029) vedtatt 28. september 2017 er kommunens overordnede styringsdokument og legger føringene for utviklingen av lokalsamfunnet og arealpolitikken. Da Kommunal planstrategi 2025-2027 vurderer samfunnsdelen som fortsatt relevant, ligger denne til grunn for revisjonen av arealdelen. Formålet er å sikre samsvar mellom overordnede mål og fremtid arealbruk ved å operasjonalisere samfunnsdelens strategier, herunder:

- Styrking av Årstein som kommunesenter og møteplass
- Boligtilbud tilpasset innbyggernes behov, med prioritet til helårsboliger i attraktive områder og åpning for boligbygging også utenfor regulerte områder
- Næringsutvikling gjennom videreutvikling av eksisterende virksomheter, næringsareal ved sjø og langs E6, samt kombinasjonsnæringer
- Jordvern og hensyn til reindriftens arealbehov
- Klima- og miljøhensyn som gjennomgående premiss i planleggingen

Planens visjon er:

“Gratangen kommune - et sted å bli glad i”

Samfunnsdelen skal bidra til et levende og inkluderende samfunn der kystkulturen og arbeidet for et bærekraftig miljø står sentralt. For å realisere visjonen er det definert fem satsingsområder med tilhørende mål og strategier:

1. Et levende og inkluderende samfunn
2. Kommunikasjon og infrastruktur
3. Næringsutvikling
4. Klima og miljø
5. Kommunen som en tjenesteleverandør

Planverket bygger på kjerneverdiene bærekraft, inkludering, åpenhet, verdighet og positivitet. Enkelte temaer er gjennomgående for alle sektorer, herunder satsing på folkehelse, universell utforming og ivaretagelse av samiske behov og interesser.

Gjeldende kommunale planer og strategier som er sentrale for kommuneplanens arealdel

Følgende dokumenter utgjør sammen med samfunnsdelen det kommunale grunnlaget for arealforvaltningen:

- Interkommunal kystsoneplan for Midt- og Sør-Troms (2019)
- Helhetlig ROS-analyse (2025)
- Folkehelseoversikt (2024)
- Trafikksikkerhetsplan (2022)
- Plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv (2018)

Arealstrategier i samfunnsdelen

Arealstrategiene i kommuneplanens samfunnsdel gir de overordnede føringene for kommunens fysiske utvikling i et langsiktig perspektiv. Strategiene fungerer som et bindeledd mellom de politiske målene for samfunnsutviklingen og den konkrete arealdisponeringen i arealdelen. Ved revisjon av kommuneplanens arealdel legges følgende strategier til grunn for å sikre en bærekraftig og ønsket utvikling:

- Legge til rette for at Gratangen blir en attraktiv bokommune for arbeidstakere i egen og omkringliggende kommuner, med fokus på nærhet til E6
- Utvikle Årstein til et sterkere kommunesenter med gode og inkluderende møteplasser for hele befolkningen
- Utvikle boligtilbud tilpasset innbyggernes behov
- Attraktive områder prioriteres til helårsboliger
- Åpen for boligbygging utenfor regulerte områder
- Legge til rette for bosetting og arbeidsplasser i kommunen tilknyttet utviklingsprosjekter og etableringer i regionen
- Legge til rette for videreutvikling av eksisterende bedrifter og virksomheter gjennom fokus på innovasjon og samarbeid på en miljømessig bærekraftig måte
- Legge til rette for ny aktivitet med næringsareal ved sjø og langs E6
- Legge til rette for kombinasjonsnæringer der fjordfiske, landbruk og naturbasert reiseliv inngår
- Satse sterkt på kompetansearbeidsplasser og regionalt samarbeid om tjenesteproduksjon
- Legge til rette for bosetting og arbeidsplasser i kommunen tilknyttet utviklingsprosjekter og etableringer i regionen

- Videreutvikle samarbeidet med havbruksnæringen for større ringvirkninger i kommunen
- Styrke jordvernet for å hindre nedbygging av dyrkbart areal i kommunen. Dette gjøres gjennom en forutsigbar arealpolitikk som omfatter nydyrking og reindriftens arealbehov
- Utvikle en god miljøprofil ved å balansere motorisert ferdsel med tilrettelagt bruk av naturen
- Ha fokus på klima- og miljø i all planlegging der både lokale, regionale og nasjonale mål ivaretas
- Videreutvikle kommunens kulturarv – samisk/kvensk kultur, kystkultur og krigshistorie
- Arbeide for en god balanse mellom tilrettelegging og vernede soner når det gjelder motorisert ferdsel i utmark
- Etablere fritidstilbud rettet mot kultur, idrett og andre organiserte og ikke organiserte aktiviteter. Tilrettelegge for universelt utformede turløyper i samarbeid med frivillig sektor
- Arbeide for en god balanse mellom tilrettelegging og vernede soner når det gjelder motorisert ferdsel i utmark

3. Hovedtema for planarbeidet

Satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel og de vedtatte arealstrategiene danner det overordnede rammeverket for revisjon av arealdelen. Strategiene er videreutviklet og oppdatert gjennom politisk arbeidsverksted med kommunestyret i februar 2026, for å sikre at planarbeidet svarer på dagens utfordringer og prioriteringer.. Sammen med samfunnsdelen og grunnlaget fra politisk arbeidsverksted er det definert tre hovedtemaer som skal prioriteres i det videre planarbeidet:

1. Sentrumsutvikling, bolig og fritidsbolig
2. Næring (land, sjø, havn)
3. Reiseliv, friluftsliv, natur- og kulturmiljø

3.1. Sentrumsutvikling, bolig og fritidsbolig

Sentrumsutvikling, bolig og fritidsbebyggelse er sentrale tema i revisjonen av kommuneplanens arealdel, og har nær sammenheng med kommunens mål om å styrke bosetting og legge til rette for framtidig utvikling. Gratangen har en spredt bosettingsstruktur og står overfor utfordringer knyttet til befolkningsutvikling, aldrende befolkning og behov for økt tilrettelegging for tilflytting og rekruttering av arbeidskraft. Dette stiller krav til en forutsigbar og oppdatert plan for boligbygging og sentrumsutvikling.

Arealstrategier

Gjeldende arealstrategier samfunnsdel (2017):

- Legge til rette for at Gratangen blir en attraktiv bokommune for arbeidstakere i egen og omkringliggende kommuner, med fokus på nærhet til E6.
- Utvikle Årstein til et sterkere kommunesenter med gode og inkluderende møteplasser for hele befolkningen.
- Utvikle boligtilbud tilpasset innbyggernes behov i ulike livsfaser.
- Attraktive områder skal prioriteres til helårsboliger for å sikre stabil bosetting.

- Det skal legges til rette for spredt boligbygging utenfor etablerte sentrumsområder for å fremme bosetting og aktivitet i hele kommunen.

For at Gratangen skal realisere visjonen om å være “Et sted å bli glad i”, er kommunen avhengig av en arealforvaltning som stimulerer til vekst og bolyst. Gratangen står, i likhet med mange andre distriktskommuner, overfor en demografisk utfordring med en økende andel eldre og behov for å tiltrekke seg unge voksne og barnefamilier. For å opprettholde tjenestenivået og sikre rekruttering til både privat og offentlig sektor, ønsker kommunen å tilby varierte og attraktive botilbud som møter dagens og fremtidige behov.

Det har vært relativt lav boligbygging i Gratangen de siste 10 årene. Statistikk fra SSB viser at det i perioden 2016-2025 ble fullført totalt 9 boliger i kommunen, noe som tilsvarer i underkant av én bolig i året. Selv om det i samme periode var gitt igangsettingstillatelse til 15 boenheter, har aktiviteten vært vesentlig lavere enn det som er nødvendig for å snu den demografiske utviklingen og tiltrekke seg nye barnefamilier og tilflyttere.

Kommunens strategi har lenge vært å legge til rette for bosettingsmuligheter i hele kommunen. Dette har resultert i at kommunen i dag har flere regulerte områder for boligbygging som enten er ferdig utbygd eller mangler nødvendig opparbeidelse. For følgende seks områder foreligger det i dag reguleringsplan for bolig:

- Hans-Olai Haugen boligfelt (Løvdal)
- Årstein Boligfelt (Årstein)
- Sortebeck Boligområde (Sortebekk)
- Hilleshamn Boligområde (Hilleshamn)
- Fjordbotn Boligfelt (Fjordbotn)
- Kalmeryggen boligfelt (Gratangsbotn)

I tillegg til disse regulerte områdene, inneholder gjeldende arealdel flere områder for boligutvikling. Dette er arealer som er avsatt til fremtidig boligbebyggelse i kommuneplanen, men som krever detaljregulering før utbygging kan finne sted. Til tross for denne arealreserven er byggeaktiviteten lav. I det videre planarbeidet skal det derfor vurderes om disse arealene fremdeles er attraktive nok for dagens og fremtidige boligkjøpere, eller om utbyggingen hindres av manglende eller kostbar teknisk infrastruktur som vei, vann og avløp. Samtidig skal det vurderes om kommunen skal styre boligbygging mot områder der infrastrukturen allerede er etablert, eller om det skal åpnes for nye, mer attraktive lokaliseringer som i større grad møter boligkjøpernes ønsker.

3.1.1. Sentrumsutvikling

Årstein har en sentral rolle som kommunesenter og skal videreutvikles som administrativt, kommersielt, sosialt og funksjonelt tyngdepunkt i kommunen. Samtidig anses styrking av andre etablerte områder som Foldvik og Gratangsbotn som viktig for å skape levende lokalsamfunn, gode møteplasser og økt attraktivitet for både innbyggere, tilflyttere og besøkende. Et sentralt fokus i planarbeidet vil være å tilrettelegge for moderne livsløpsboliger i sentrum, for å møte den demografiske utviklingen med en aldrende befolkning og deres behov for nærhet til både private og offentlige tjenestetilbud. Denne prioriteringen må sees i sammenheng med mulige synergieffekter, ved at når eldre og andre

med særskilte behov får tilgang til mer praktiske boliger, frigjøres eneboliger for barnefamilier og tilflyttere. Dette kan bidra til å skape en positiv flyt i boligmarkedet ved at eksisterende eneboliger frigjøres for barnefamilier og hindrer at boliger blir stående tomme eller omgjort til fritidsboliger.

3.1.2. Bolig

Gratangen har en desentralisert bosettingsstruktur med flere bygder og lokalsamfunn. Kommunen har behov for en lokaltilpasset og framtidsrettet boligutvikling som kan møte ulike behov i befolkningen, herunder eldre, unge i etableringsfasen, barnefamilier og tilflyttere. Det er et særlig behov for livsløpsboliger som er universelt utformet og sentrumsnært beliggende, med nærhet til tjenester og møteplasser. Samtidig er det et ønske å legge til rette for å bo landlig, ved å åpne for spredt boligbebyggelse i utvalgte områder for å møte unge innbyggere og andre som har behov for arealer med mer plass og nærhet til utmark, enn det tradisjonelle boligfelt i sentrumsområder tilbyr.

I tråd med føringene i samfunnsdelen skal kommunen fortsatt være åpen for boligbygging også utenfor regulerte områder, der dette kan skje innenfor forsvarlige rammer og uten vesentlige konflikter med landbruk, natur, reindrift eller samfunnssikkerhet. Planen skal derfor vurdere kriteriene for spredt boligbebyggelse i LNFR-områder for å balansere ønsket om spredt bosetting mot hensynet til jordvern, reindrift og andre nærliggende interesser. Ved å fastsette tydelige rammer og vilkår for slik bebyggelse i bestemmelsene, er målet å skape større forutsigbarhet og redusere behovet for dispensasjonsbehandling.

Infrastruktur for bolig-og sentrumsutvikling

Tilgang på teknisk infrastruktur er en viktig faktor for en funksjonell bolig- og sentrumsutvikling. I planarbeidet vil tilgjengelig kapasitet innen vann og avløp, strøm og digital infrastruktur inngå som en del av de samlede vurderingene ved disponering av nye arealer. Det er et mål å se arealutviklingen i sammenheng med eksisterende infrastruktur og bosettingsmønster for å legge til rette for en hensiktsmessig utnyttelse av ressursene. Dette inkluderer vurderinger for fortetting i etablerte områder og langs sentrale samferdselsårer.

3.1.3. Fritidsbolig

Fritidsbebyggelse i Gratangen utgjør en naturlig del av kommunens arealbruk og kan bidra til lokal aktivitet og verdiskaping. Utfordringen ligger i å finne de rette områdene som ikke kommer i konflikt med viktige naturverdier, matjord og eksisterende arealbruk. Planarbeidet skal derfor vurdere å styre fritidsbebyggelse til områder som allerede har en viss etablering eller tilknytning til attraktive friluftsområder. I områder med høyt aktivitetsnivå og mange overlappende interesser, som for eksempel på Øse, skal planarbeidet legge vekt på en helhetlig vurdering av den samlede belastningen på eksisterende næringsutøvelse, arealbruk og naturverdier. Samtidig kan økt bruk av helårsboliger til fritidsformål påvirke bosetting og utviklingen i lokalsamfunnene. Planarbeidet skal derfor legge til rette for at attraktive områder i hovedsak prioriteres til helårsboliger, i tråd med føringene i samfunnsdelen.

Nye supplerende arealstrategier basert på politiske føringer (2026):

- Ny boligbebyggelse skal primært lokaliseres i eller nær tilknytning til eksisterende bosettingsområder og infrastruktur.
- Legge til rette for spredt boligbebyggelse i utvalgte områder, innenfor fastsatte rammer i bestemmelsene
- Fritidsbebyggelse skal primært styres til områder som allerede har en viss etablering eller tilknytning til attraktive friluftsområder

Planarbeidet skal avklare:

- Hvordan Årstein kan videreutvikles som et attraktivt og funksjonelt kommunesenter
- Behov for nye boligområder og hvilke eksisterende avsatte bolig- og fritidsbebyggelsesarealer som er aktuelle å videreføre
- Rammer og føringer for spredt boligbebyggelse i LNFR-områder.
- Hvordan planen kan legge til for et mer variert boligtilbud tilpasset demografisk utvikling og arbeidsinnvandring.

3.2. Næring (land, sjø og havn)

Næringsutvikling er en forutsetning for bosetting, verdiskaping og langsiktig samfunnsutvikling i Gratangen kommune. Samtidig må næringsutvikling sees i sammenheng med regional utvikling, arbeidsmarked og økt aktivitet i omkringliggende områder, da tilrettelegging for næringsarealer kan bidra til økt sysselsetting, bosetting og lokal verdiskaping.

Kommuneplanens samfunnsdel legger til grunn at kommunen skal ha verdiskaping og arbeidsplasser gjennom et variert næringsliv, der eksisterende bedrifter, primærnæringer og nyetableringer gis gode rammer for utvikling og vekst. Gratangen har et variert næringsliv med etablerte lokale aktører, særlig innen blå sektor der aktiviteter som havbruk, oppdrett, slakteri, filetproduksjon og produksjon av fiskekasser er viktige næringer i denne sektoren. Ved siden av den maritime sektoren hviler sysselsettingen og verdiskapingen i kommunen på offentlig sektor og tradisjonelle primærnæringer som landbruk og reindrift.

I tillegg har kommunen naturgitte fortrinn knyttet til kystlinje, fjordområder, E6 og nærheten til regional aktivitet med kort vei til både Narvik, Målselv og Harstad. Dette gir gode muligheter for videre utvikling av både sjørettet næring, logistikk, entreprenørskap, arealkrevende virksomhet, naturbaserte næringer og regional tjenesteyting. Planarbeidet skal derfor vurdere hvordan næringsarealer langs E6 og i tilknytning til eksisterende transportinfrastruktur kan utvikles på en hensiktsmessig måte. Dette innebærer blant annet vurdering av:

- lokalisering av nye næringsarealer i tilknytning til transportårer
- arealreserver for framtidig næringsvekst og utvikling.

Arealstrategier

Gjeldende arealstrategier samfunnsdel (2017)

- Legge til rette for videreutvikling av eksisterende bedrifter og virksomheter gjennom fokus på innovasjon og samarbeid på en miljømessig bærekraftig måte.
- Legge til rette for ny aktivitet med næringsareal ved sjø og langs hovedferdselsårer som E6.

- Legge til rette for kombinasjonsnæringer der fjordfiske, landbruk og naturbasert reiseliv inngår.
- Styrke jordvernet for å hindre nedbygging av dyrkbart areal i kommunen gjennom en forutsigbar arealpolitikk som også ivaretar nydyrking og reindriftens behov.
- Satse på kompetansearbeidsplasser og regionalt samarbeid om tjenesteproduksjon.
- Videreutvikle samarbeidet med havbruksnæringen for å sikre større lokale ringvirkninger og arbeidsplasser i kommunen.

Kommunen har over tid lagt til rette for næringsutvikling ved å regulere og avsette arealer til blant annet industri- og serviceformål. I det videre planarbeidet ønsker kommunen å legge til rette for et mer mangfoldig næringsliv for å sikre at verdiskapingen i Gratangen blir mer robust og differensiert.

Kommunen har i dag syv godkjente reguleringsplaner for nærings- og industriområder:

- Myrlandshaugen industriområde (Myrlandshaugen)
- Straumsnes Næringspark (Straumsnes)
- Hellarbogen Næringsområde (Hellarbogen)
- Brattberg Næringsområde (Nautnes i Foldvik)
- Elvenes Serviceområde (Elvenes)
- Fjordbotn Industriområde (Tennevoll i Gratangsbøtn)
- Gjerdehaugen Pelsdyrfarm (Kvernmo)

I tillegg til de ferdig regulerte områdene, inneholder gjeldende kommuneplan spesifikke områder avsatt til fremtidig næringsvirksomhet som krever detaljregulering:

- Langmyra industriområde: Strategisk plassering i krysset mellom E6 og Rv. 825.
- Utvidelse av Myrlandshaugen industriområde: Planlagt utvidelse mot vest.
- Hellarbogen utvidelse (IU 2): Område på øvre side av RV825, like ovenfor eksisterende næringspark.

Til tross for at det er avsatt flere arealer til næring, varierer utnyttelsesgraden og den faktiske tilgjengeligheten for nye etableringer. I det videre planarbeidet skal det vurderes om eksisterende næringsarealer fremdeles svarer behovene i Gratangen. Samtidig blir det nødvendig å avklare om utbygging i enkelte næringsområder hindres av manglende teknisk infrastruktur eller kapasitetsbegrensninger i strøm- og vannettet. Planarbeidet skal vurdere om det er behov for nye næringsområder for å styrke Gratangens posisjon i den regionale næringsstrukturen.

3.2.1 Land

Store deler av landbasert næring i Gratangen er tilknyttet primærnæringer som jordbruk og reindrift, som begge båndlegger store arealer i kommunen. Næringene er avhengig av forutsigbarhet og hensyn i arealforvaltning for å sikre et stabilt produksjonsgrunnlag og unngå arealkonflikter med andre utbyggingsformål. Kommunen ønsker å sikre viktige landbruksområder og matjordressurser mot nedbygging, med særlig vekt på Labergdalen, Årstein, Moan, Løvdal, Hilleshamn, Åkenes og Foldvik.

For å legge til rette for en bærekraftig næringsutvikling, er det nødvendig at disse jordbruksinteressene balanseres mot reindriftens behov for beiteområder og flyttleier. Dette

gjelder spesielt i områder som Kvernmo, Tjuvskjær, Labergdalen, Hilsaláhku og Hilleshamn. Samtidig som de tradisjonelle ressursnæringene sikres, er det ønskelig å prioritere utviklingen av Langmyra som et strategisk knutepunkt for logistikk og transport langs E6.

3.2.2 Sjø og Havn

Kystsonen og sjørelaterte arealer utgjør en viktig ressurs for Gratangen, da mye av verdiskapningen i kommunen er knyttet til den blå sektoren. Den blå sektoren i kommunen kjennetegnes av etablerte aktører innen oppdrett, slakteridrift og foredling som bidrar til sysselsetting, kompetanse og lokal verdiskapning. Utviklingen har vist at disse næringene har behov for utvidet areal og tilrettelegging for vekst og utvikling på eksisterende lokasjoner.

Sjønære næringsarealer som Hellarbogen, Brattberg og Åmundvika anses som viktige satsingsområder i det videre planarbeidet. På Hellarbogen er det et ønske om utvidelse mot Storøya for å støtte opp om eksisterende virksomhet og legge til rette for vekst og utvikling. Dette sees i sammenheng med Forsvarets interesser, samtidig som kommunen legger til rette for vekst og modernisering av havnefasilitetene. Ved Brattberg og Åmundvika er det aktuelt med tiltak som sikrer bedre utnyttelse av dagens infrastruktur og gir rom for fremtidig næringsutvikling. Videre anses Hilleshamn som et strategisk område for havn med fokus på beredskap og industri, særlig grunnet området gunstige beliggenhet ved den indre skipsleden.

Nye supplerende arealstrategier basert på politiske føringer (2026)

- Legge til rette for utvikling innen maritime næringer og sjønær industri, med utgangspunkt i eksisterende arealer og infrastruktur.
- Havne- og kystnære arealer skal forvaltes slik at de forblir tilgjengelige for næringsformål på lang sikt.
- Utvikling av eksisterende næringsarealer skal prioriteres.
- Tilrettelegge for næringsarealer som kan fange opp industri- og næringsetableringer i regionen.
- Arealer med kjente mineral- og råstoffressurser skal hensyntas i arealforvaltningen slik at fremtidig utnyttelse ikke unødvendig vanskeliggjøres.
- Vurdere muligheter for styrket regional samferdsels- og næringssamarbeid med nabokommuner.

Planarbeidet skal avklare:

- Behovet for nye næringsarealer og hvilke eksisterende næringsarealer som er aktuelle å videreføre.
- Arealbehov knyttet til maritim virksomhet og havnefasiliteter.
- Hvordan kjente forekomster av mineral- og råstoffressurser skal synliggjøres og hensyntas i arealplanleggingen

3.3. Reiseliv, friluftsliv, natur- og kulturmiljø

Store deler av Gratangen kommunes areal er avsatt til landbruks-, natur-, friluftsliv- og reindriftsformål (LNFR). Kommunens unike naturgrunnlag med fjord, kyst, dalfører, utmarksområder og kulturlandskap er viktige verdier for landbruket, reindriften, friluftslivet,

reiselivet og opplevelsesnæringer. En strategisk og bærekraftig forvaltning av disse arealene blir derfor en viktig del i det videre planarbeidet med å revidere arealdelen.

Kommuneplanens samfunnsdel legger til grunn at planarbeidet skal balansere tilrettelegging og vern, styrke jordvernet og ivareta reindriftens arealbehov, samtidig som natur- og kulturverdier skal tas hensyn til i all planlegging. Videre fremhever samfunnsdelen betydningen av friluftsliv, kulturarv og bærekraftig miljø som viktige elementer i kommunens identitet og utvikling. Helhetlig innebærer dette at planarbeidet skal ha en balansert tilnærming hvor næringsutøvelse, friluftsliv, naturvern og kulturmiljøer sees i sammenheng.

Arealstrategier

Gjeldende arealstrategier samfunnsdel (2017)

- Styrke jordvernet for å hindre nedbygging av dyrkbart areal i kommunen. Dette gjøres gjennom en forutsigbar arealpolitikk som omfatter nydyrking og reindriftens arealbehov
- Utvikle en god miljøprofil ved å balansere motorisert ferdsel med tilrettelagt bruk av naturen
- Ha fokus på klima- og miljø i all planlegging der både lokale, regionale og nasjonale mål ivaretas
- Videreutvikle kommunens kulturarv - samisk/kvensk kultur, kystkultur og krigshistorie
- Arbeide for en god balanse mellom tilrettelegging og vernede soner når det gjelder motorisert ferdsel i utmark
- Etablere fritidstilbud rettet mot kultur, idrett og andre organiserte og ikke organiserte aktiviteter. Tilrettelegge for universelt utformede turløyper i samarbeid med frivillig sektor
- Arbeide for en god balanse mellom tilrettelegging og vernede soner når det gjelder motorisert ferdsel i utmark.

3.3.1. Reiseliv og friluftsliv

Kommunens verdigrunnlag for reiselivet er tett knyttet til de lokale og nasjonale krigsminnene, den unike samiske og kvenske kulturarven og natur- og kulturlandskapet. I tillegg har Gratangen et variert friluftsliv- og opplevelsestilbud, fra rorbuerie, fiskecamper og badstuer til åpne hytter, med etablerte lokale aktører som Foldvik bryggeferie og marked, Øse camping, Arctic Center og bobilcampen på Straumsnes som viktige verdiskapere i denne sektoren. Naturen brukes aktivt til alt fra hesteaktiviteter til randonée, sykling og skisport.

Det er et ønske å legge til rette for økt verdiskapning gjennom natur- og kulturbasert reiseliv i kommunen, da det vurderes å være et potensial i denne sektoren. Ved å utnytte Gratangens beliggenhet og unike natur- og friluftstilbud, skal kommunen posisjoneres som en attraktiv reise- og opplevelsesdestinasjon i regionen. En slik satsing forutsetter tilrettelegging for nødvendig infrastruktur, som flere ladestasjoner og bobilparkeringer, noe planarbeidet vil vurdere nærmere. Områder som Langmyra, Gratangsbotn og Turslia vurderes som viktige lokaliseringer for aktiviteter og tjenester som kan tiltrekke og fange opp besøkende.

Friluftsliv og tilgang til natur anses som viktige verdier for den lokale folkehelsen, trivsel og bolyst. Kommunens natur- og utmarksområder brukes aktivt av lokale og besøkende til rekreasjon, naturopplevelser og fritidsaktiviteter, og dette skal forvaltes slik at de forblir tilgjengelige for allmennheten.

3.3.2. Natur- og kulturmiljø

LNFR-områdene utgjør hoveddelen av kommunens areal og skal på bakgrunn av dette forvaltes langsiktig og forutsigbart gjennom arealdelen. I tråd med samfunnsdelen skal planarbeidet bidra til å redusere arealkonflikter og sikre kunnskapsbasert avveining mellom utbyggingsinteresser og hensynet til natur og tradisjonell arealbruk som reindrift og jordbruk.

Ivaretagelse av jordbruksarealer og dyrkbar mark er et hensyn som videreføres i revideringen av arealdelen, og skal balanseres mot behovet for lokal vekst og samfunnsutvikling. I tråd med samfunnsdelen, skal planarbeidet legge til rette for at jordvernet hensyntas for å ta vare på viktige kjerneområder for landbruket, som Labergdalen, Årstein og Foldvik, samtidig som man vurderer nødvendige arealer for bolig- og næringsutvikling. Målet er en forutsigbar forvaltning som ser nydyrking og primærnærings behov i sammenheng med kommunens samlede utviklingsmål.

Reindrift og samiske interesser er en del av kommunens identitet og arealbruk. Planarbeidet skal legge til rette for en god sameksistens mellom reindrift og andre samfunnsinteresser. Gjennom dialog med næringsutøvere og relevante aktører vil kommunen søke løsninger som minimerer konflikter og ivaretar reindriftens rammevilkår, samtidig som man sikrer nødvendig handlingsrom for andre viktige arealformål. Reindriftens interesser skal synliggjøres i planen gjennom bruk av oppdatert kunnskapsgrunnlag, hensynssoner og bestemmelser.

Dette omfatter særlig:

- Viktige beiteområder og trekkleier
- Hvor det er arealpress for reindrift og nærliggende arealinteresser
- Avveining mellom utbygging og tradisjonell arealbruk
- Hensyn til samisk kultur og bruk av landskapet

Kulturmiljøet i Gratangen karakteriseres av en rik kulturarv knyttet til samisk og kvensk kultur, kystkultur og krigshistorie. Disse kulturmiljøene utgjør viktige identitetsbærende ressurser som skal ivaretas i planarbeidet. Arealdelen skal bidra til å synliggjøre og ta hensyn til kulturmiljø og kulturhistoriske landskap, blant annet gjennom hensynssoner og tilpasset arealbruk. Dette omfatter både registrerte kulturminner og andre kulturmiljø av lokal og regional verdi.

Samtidig inkluderer kulturmiljøet i Gratangen også de sosiale møteplassene som skaper aktivitet og tilhørighet for lokalbefolkningen. Dette inkluderer Eliborg kulturhus som er et lokalt knutepunkt for kulturformidling, sammen med Nordnorsk Fartøyvernssenter og båtmuseum. Tradisjonsrike arrangementer som Foldvikmarkedet og julemarkedet er, sammen med historiske steder som Skiftegammen, viktige møtearenaer for lokalsamfunnet og besøkende. Videre utgjør tilbud som kino, ungdomsklubber og ulike lag og foreninger

kjernen i det sosiale livet i Gratangen. Ettersom disse institusjonene i hovedsak disponerer de arealene de har behov for i dag, vil fokuset i planarbeidet være å støtte opp om de eksisterende rammene og sikre deres langsiktige forutsigbarhet.

Nye supplerende arealstrategier basert på politiske føringer (2026)

- Vurdere ny arealbruk mot samlet miljøbelastning.
- Verdifulle naturtyper, kulturmiljøer og friluftsområder skal ivaretas i arealforvaltningen, samtidig som det legges til rette for reiselivs- og friluftaktivitet i egnede områder som bygger på kommunens egenart og naturverdier..
- Legge til rette for reiselivsaktivitet og besøksinfrastruktur i egnede områder, med særlig vekt på å utnytte Gratangens beliggenhet i en aktiv reiselivsregion.
- Tilrettelegge for allmennhetens tilgang til natur- og rekreasjonsområder

Planarbeidet skal avklare:

- Forutsigbar og kunnskapsbasert forvaltning av LNFR-områder, herunder jordvern og viktige naturtyper
- Ivaretagelse av samiske interesser, reindriftens arealbehov og kulturhistoriske verdier.
- Bruk av hensynssoner for natur, kulturmiljø, friluftsliv og landbruk.
- Balansen mellom utbygging og bevaring av natur og ressursgrunnet
- Behov for nye arealer til fritids- og reiselivsformål, hvor disse kan lokaliseres uten vesentlig konflikt med andre interesser.

4. Planprosess

4.1. Fremdrift

Planprogrammet er planlagt vedtatt i juni 2026. Planforslag og konsekvensutredning vil utarbeides frem til november 2027, og kommunen har et mål om å ha planforslaget klart til behandling i formannskapet i januar 2028 (1. gangsbehandling). Etter dette legges planforslaget ut på høring og offentlig ettersyn i 6-8 uker før endelig planvedtak høsten 2028.

Under utarbeidelsen av plandokumentene planlegges følgende aktiviteter:

- 1) Politisk arbeidsverksted med fokus på næringsarealer.
- 2) Universelt utformet arbeidsverksted for kommunens innbyggere på kommunehuset.
- 3) Digitale informasjonsmøter.
- 4) Gjennomføring av barnetråkk.
- 5) Åpne høringsmøter når planforslag legges ut på høring og offentlig ettersyn.

4.3. Innspill

Gratangen kommune ønsker innspill på tema som vil være særlig viktig for utviklingen fremover og som kan bidra til å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Innspillene bør inneholde:

- Beskrivelse av det ønskede tiltaket.
- Gårds- og bruksnummer.
- Kart som viser plassering av tiltaket.
- Beskrivelse av hvordan tiltaket kan bidra til å nå føringer som følger av kommuneplanens samfunnsdel.

Gratangen kommune ønsker innspill på følgende temaer:

- Næring
 - Kommunen ønsker innspill på aktuelle arealer for næringsliv og handel
 - Kommunen ønsker innspill på arealer for masseuttak
 - Kommunen ønsker innspill på arealer til havn
- Bolig- og fritidsbebyggelse
 - Kommunen ønsker innspill på aktuelle arealer til attraktive boligområder og boligtomter
 - Kommunen ønsker innspill på aktuelle områder for fritidsbebyggelse
- Turisme, friluftsliv, natur- og kulturmiljø
 - Kommunen ønsker innspill på aktuelle arealer til fritids- og turistformål
 - Kommunen ønsker innspill fra fylkeskommunen om kulturminner og kulturmiljø

Innspill til planprogrammet og planforslaget sendes post@gratangen.kommune.no eller postboks 23, 9471 Gratangen.

5. Konsekvensutredning og ROS-analyse

5.1. Konsekvensutredning

Etter plan- og bygningsloven § 4-2 skal kommuneplaner med retningslinjer eller rammer for fremtidig utbygging konsekvensutredes.

Konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel har fokus på strategiske problemstillinger og temaer, mens detaljerte forhold vurderes ved regulering.

Konsekvensutredningene vil ta utgangspunkt i veileder fra Miljøverndepartementet om konsekvensutredninger for kommuneplanens arealdel T-1493 og temaer angitt i vedlegg II i KU-forskriften.

Virkninger for miljø og samfunn av hvert nytt utbyggingsområde, eventuelt vesentlig endring av arealbruk i eksisterende områder, vil bli vurdert. Det vil også bli gjort en vurdering av samlet virkning av planforslaget for miljø og samfunn. Det skal utarbeides et arealregnskap for kommuneplanens arealdel.

De mest sentrale temaene for konsekvensutredningene, eksisterende datagrunnlag og behov for ny kunnskap er samlet i listen under. Listen er ikke uttømmende og kan bli justert ved behov.

Tema	Datagrunnlag	Behov for ny kunnskap
Naturmangfold	<ul style="list-style-type: none"> Naturvernområder (Miljødir) Registrerte viktige naturtyper på land og i sjø (HB13, HB19, og NIN, Miljødir) Utvalgte naturtyper (Miljødir) Arter av nasjonal forvaltningsinteresse (Miljødir) Arter og funksjonsområder (Miljødir) Artskart (Artsdatabanken) INON (Miljødir) 	Behov for ny kunnskap vurderes underveis.
Landskap	<ul style="list-style-type: none"> Landskapsregioner (NIBIO) 	Nei
Kulturminner og kulturmiljø	<ul style="list-style-type: none"> Kulturminneplan for Gratangen kommune (2017) Askeladden Verdifulle kulturlandskap (Miljødir) 	Nei, men tar inn lokal kunnskap ved behov
Friluftsliv og nærmiljø, barn og unge	<ul style="list-style-type: none"> Tur- og friluftsruter (Kartverket) Kartlagte og verdsatte friluftsområder (Mijødir) Plan for friluftslivets ferdselsårer Gratangen kommune (ferdigstilles 2026) 	Barnetråkk
Støy	<ul style="list-style-type: none"> Støysonekart (Avinor) 	Nei
Forurensning og vannmiljø	<ul style="list-style-type: none"> Grunnforurensning (Miljødir) Vann-Nett (NVE) 	Nei
Klimagassutslipp	<ul style="list-style-type: none"> Karbonrike arealer (Kilden) 	Nei
Naturressurser sjø	<ul style="list-style-type: none"> Gyteområder torsk/alle arter (Fiskeridir) Oppvekst - beiteområde 	Kun aktuelt om det vurderes arealer som går

	<ul style="list-style-type: none"> (Fiskeridir) Fiskeplasser (Fiskeridir) 	ut i sjø
Naturressurser land	<ul style="list-style-type: none"> AR5 og skogbonitet (NIBIO) Verdiklasser basert på jordsmonn og dyrkbar jord (NIBIO) Granada grunnvannsdata-baser (NGU) 	Nei
Mineralressurser	<ul style="list-style-type: none"> Berggrunn (NGU, DMF) Mineralressurser (DMF) Grus og pukk (NGU, DMF) Løsmasser (NGU, DMF) 	Nei
Interesser i sjø	<ul style="list-style-type: none"> Hoved- og biled (Kystverket) Lokaliteter for akvakultur (Fiskeridir) 	Kun aktuelt dersom det vurderes arealer som går ut i sjø
Kommunalteknisk infrastruktur herunder drikkevann	<ul style="list-style-type: none"> Sikringssoner for drikkevann i KPA Ledningsnett Kraftlinjer 	Behov for ny kunnskap vurderes underveis.
Klimatilpasning, naturfare og ROS-tema	<ul style="list-style-type: none"> Overordnet ROS-analyse (oppdatert 01.03.2025) Klimaprofil Troms (Norsk klimaservicesenter) Faresoner flom, kvikkleire, skred (NVE Atlas) Aktsomhetsområder steinsprang, jord- og flomskred og flom (NVE) Stormflo og havnivå (NVE) Marin grense (NVE) Trafikkulykker (SVV) 	Dersom planen skal legge til rette for gjennomføring av tiltak uten reguleringsplan, kan det være behov for overordnet vurdering av reell naturfare (særlig aktuelt for kvikkleireskred) i planarbeidet.
Samisk natur- og kulturgrunnlag	<ul style="list-style-type: none"> Reinbeiteområder (GeoNorge) 	Det er behov for oppgradering av kunnskap om reinbeiteområder og trekkleirer.

5.2. Risiko og sårbarhetsanalyse

Som en del av konsekvensutredningen skal det utarbeides en ROS-analyse, jf. plan- og bygningsloven § 4-3. Denne skal vise risiko- og sårbarhetsforhold som har betydning for om arealer er egnet til utbyggingsformål og eventuelle endringer i slike forhold som følge av planlagt utbygging. ROS-analysen skal blant annet ta utgangspunkt i kommunens helhetlige ROS-analyse.

Viktige tema som kan inngå i ROS-analysen er blant annet ekstremvær, ras, kvikkleire, vannforsyning og havnivåstigning/stormflo. Analysen legges til grunn for planforslaget og områder med fare, risiko eller sårbarhet avmerkes i planen som hensynssone. I tilhørende bestemmelser angis hvordan områdene skal håndteres i videre planlegging.

For Gratangen kommune er det mange områder med potensiell naturfare. NVE har utarbeidet nye faresonekartlegging som vil legges til grunn. Om det legges til rette for bygging i LNFR spredt må reell naturfare utredes i disse områdene. Aktsomhetsområder legges ellers til grunn for kommuneplanen. Dette blir et viktig tema i planarbeidet.